

JOSIP FARIČIĆ TURIZAM NAM JE MAKSIMALNO POTROŠIO OBALU. SVE DALJE BIT ĆE PRELIJEVANJE ČAŠE

Rektor Sveučilišta u Zadru, član Znanstvenog vijeća za turizam i prostor HAZU-a

To prelijevanje će generirati mnoge probleme u budućnosti. Pogledajte što se događa u našim gradovima tisućljetne tradicije urbaniteta, kako izgledaju jezgre, a kako izgleda ono što je nastalo izvan njih? Treba li nam trenutak propasti da shvatimo gdje smo došli, pita se prof. dr. Faričić koji je u zborniku radova HAZU-a sa znanstveno-stručnog e-kolokvija "Turistički timeout – trenutak za novi pogled na turizam i prostor", sudjelovao s radom "Postoji li mjera optimalnog broja turista u turističkim središtima"

IVICA NEVEŠČANIN

N

ovi rektor Sveučilišta u Zadru prof. dr. Josip Faričić član je Znanstvenog vijeća za turizam i prostor Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. U zborniku radova HAZU-a sa znanstveno-stručnog e-kolokvija pod nazivom "Turistički timeout – trenutak za novi pogled na turizam i prostor", održanog na inicijativu predsjednika Vijeća, akademika Nikole Bašića, profesor Faričić sudjelovao je s radom "Postoji li mjera optimalnog broja turista u turističkim središtima". Faričić je obrazovanjem geograf, pocije s Rave, malog otoka koji administrativno pripada gradu Zadru, a po majci je iz Zemunika. Teme prostora, poglavito mora i otoka, diosu mu profesionalne preokupacije.

•• Zašto tema upravljanja prostorom, odnosno devastacije prostora kao posljedice turističke obale, nije nikad bila tema u nekoj predizbornoj kampanji, pa ni u ovoj, premda je ključna za planiranje budućnosti? Javno ste više puta ukazivali na negativne i nepovratne procese u prostoru, no političari izgleda vas znanstvenike ne uzimaju dovoljno ozbiljno...

– Prostor je stvarno ključni razvojni resurs, ali s druge strane prostor je ambijent u kojem se živi i u kojem se ostvaruju različite ljudske potrebe, pa samim tim ulazi kao predmet različitih rasprava i pogleda. Prostor je izložen velikim promjenama s obzirom na transformaciju društva i gospodarstva uvjetovanu prevladavajućim procesima, primjerice urbanizacije i velikog usmjeravanja gospodarstva prema turizmu, pogotovo u primorskom dijelu Hrvatske. U tom kontekstu posebno atraktivni dijelovi prostora funkcioniraju kao prostori višestrukih dodira koji mogu rezultirati razmjernom ljudi, ideja i materijalnih dobara, a s druge strane funkcioniraju i kao pro-

stori višestrukih konflikata. Ti konflikti mogu biti načelni između različitih gospodarskih sektora, kad, na primjer, na neki dio obale ili mora pretendiraju istodobno turizam, industrija i marikultura, ili to mogu biti konflikti radi zadovoljenja partikularnih interesa, bilo privatnih bilo korporativnih, i javnog interesa, odnosno općeg dobra.

Ugrožena održivost

•• Nijedan od tih aspekata konflikata, koji su sveprisutni i snažni, nije, podsjećam, tema javnih politika. Zadržimo se na turističkoj obali, koja je "požderana" nekontroliranim urbanizmom, a nema naznaka za uvođenje neke regulacije. Rast je mantra uspjeha, treba li nam odrast kako bismo sačuvali prostor?

– Uzimajući u obzir podatke o obujmu turističkog prometa i dolasci i noćenja – na najvećem dijelu naše obale i morskog pojasa mi smo već dosegli broj koji ugrožava održivost. Već dugo u svijetu i kod nas znanstvenici su svjesni Janusova lica turizma, što bi rekao pokojni profesor Vlatko Jadrešić. On istodobno pridonosi mnogim

financijskim dobrotama, osobito onima koji su izravno uključeni u turističko poslovanje, a istodobno taj –

po svojem preplavljuje oblikom u Hrvatskoj –

masovni turizam zapravo se javlja kao "žderač prostora", kako to kaže Krippendorf. Tako dolazimo do jednog apsurda da turizam kojeg je privukla ljepota prostora, ambijent i kulturna baština, kad postigne prekomjernu razinu i broj posjetitelja, on taj isti prostor koji ga je privukao na razne načine degradira. Usudio bih se reći, negdje i potpuno uništava kad vidimo razmjere betonizacije i banalizacije prostora.

•• U kontekstu održivog turizma vi koristite pojam "kapacitet nosivosti prostora"... – Često koristimo pojam održivog turizma, ali u imple-

mentaciji tog održivog turizma jedna od osnovnih kategorija trebala bi biti tzv. prihvatni kapacitet. On se zasniva na različitim varijablama i vrlo je dinamičan. Ne odgovara u svakoj sredini podjednako i treba uvažavati posebnosti svakog prostora. Ali činjenica je da su najdostupniji dijelovi naše obale, možda i najatraktivniji, najviše izloženi razvoju turizma, u kojem daljnji razvoj sigurno ne bi trebalo razvijati na temelju dodatnog rasta brojeva noćenja i posjetitelja.

•• Što je alternativa?

– Stvar je, nažalost, prilično deregulirana. Jedinicama lokalne samouprave prepušta se odluka o tome hoće li dopustiti povećanje kontingenta stambenih jedinica namijenjenih iznajmljivanju. Na to možemo gledati kao na jedan razmjerno lukrativni biznis u kojem se relativno malo ulaganja može doći do brze i dobre zarade, ali to, nažalost, rezultira stvaranjem ozračja u kojem se preferira "laka zarada" u odnosu na sve druge poslove u kojima se do iste sume novca dolazi znatno teže.

•• Lakši put do zarade kreira određenu društvenu etiku koja jest banalna, ali je zato efikasna? – Slažem se. Imamo veliki broj ka-

JURE MIKŠIĆ / GORNIK

